

Inhoudelijke reactie op de internetconsultatie Wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming

Masterstudent privaatrecht, track familierecht UU

Naar aanleiding van het conceptwetsvoorstel zijn er diverse opmerkingen te maken met betrekking tot de verankering van het perspectiefbesluit.

Over het perspectiefbesluit en daarbij het gebrek aan rechtsbescherming van ouders en kind is de laatste jaren veel geschreven. Er zijn daarom verschillende onderzoeken gedaan naar hoe het perspectiefbesluit beter kan worden ingericht.

Zo worden er in het rapport 'Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen' in opdracht van het WODC (vanaf nu: de Eindevaluatie) verschillende manieren aangedragen het perspectiefbesluit wettelijk te verankeren. Er wordt bijvoorbeeld de ondertoezichtstelling-plus (vanaf nu: OTS-plus) voorgesteld; een tussenmaatregel voor situaties waarin het toekomstperspectief voor een kind niet meer thuis ligt, maar gezagsbeëindiging als te ingrijpend wordt gezien.¹

Tevens heeft de Commissie van Dooijeweert (vanaf nu: de Commissie) onderzocht in het advies 'Kinderen en ouders met recht goed beschermd' hoe het perspectiefbesluit wettelijk zou kunnen worden verankerd. De Commissie stelt dat het perspectiefbesluit moet worden getoetst wanneer de machtiging uithuisplaatsing wordt verlengd. Verder moet de geschillenregeling uit artikel 1:262b BW zo worden aangepast dat die kan functioneren als vangnetbepaling.²

Uit de toelichting bij het conceptwetsvoorstel volgt dat er is gekozen voor de lijn van de Commissie en het perspectiefbesluit dus integraal te verankeren. Uit de toelichting volgt verder dat alleen de kinderrechter kan bepalen dat de inspanning van de GI niet langer is gericht op thuisplaatsing. Als de kinderrechter bepaalt dat het perspectief van het kind niet langer thuis ligt, geldt de machtiging uithuisplaatsing en ondertoezichtstelling tot de meerderjarigheid.³ Er vindt dan dus geen jaarlijkse toetsing door de kinderrechter meer plaats. Er wordt hiermee een zekere tussenmaatregel gecreëerd; er wordt geen gezagsbeëindiging uitgesproken, maar er wordt ook niet gewerkt aan thuisplaatsing. De tijdelijkheid en het doel van de ondertoezichtstelling, namelijk hereniging, wordt dus losgelaten.

Bij dit voorstel zijn fundamentele kanttekeningen te maken. Ten eerste staat dit voorstel haaks op het voorstel van de Commissie. Dit is opmerkelijk, gezien in de toelichting wordt gesteld dat is gekozen voor de lijn van de Commissie. Het voorstel van deze tussenmaatregel is nu namelijk een OTS-plus te noemen. Dit terwijl in zowel het advies van de Commissie als in de Eindevaluatie uitgebreid uiteen is gezet waarom een OTS-plus niet wenselijk is. De OTS-plus biedt namelijk geen oplossing voor de situatie waarin kind en ouders na de uithuisplaatsing onvoldoende hulp hebben gehad.⁴ Belangrijker nog; de OTS-plus zou het ontbreken van de noodzakelijke hulpverlening kunnen legitimeren.⁵ Een ander risico is dat alle gevallen van uithuisplaatsingen in de OTS-plus zullen belanden; er wordt dus niet gewerkt

¹ M.R. Bruning, K.A.M. van der Zon, D.J.H. Smeets en H.J. van

Boven, *Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 100.

² Adviescommissie rechtsbescherming en rechtsstatelijkheid (Commissie Van Dooijeweert), *Kinderen en ouders met recht goed beschermd*, Den Haag 2024, p. 69-76.

³ Zie artikel 265ca lid 3 en de toelichting conceptwetsvoorstel, p. 10.

⁴ Adviescommissie rechtsbescherming en rechtsstatelijkheid (Commissie Van Dooijeweert), *Kinderen en ouders met recht goed beschermd*, Den Haag 2024, p. 71.

⁵ Adviescommissie rechtsbescherming en rechtsstatelijkheid (Commissie Van Dooijeweert), *Kinderen en ouders met recht goed beschermd*, Den Haag 2024, p. 71; M.R. Bruning, K.A.M. van der Zon, D.J.H. Smeets en H.J. van Boven, *Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 290.

aan terugplaatsing, maar gezagsbeëindiging wordt ook niet uitgesproken.⁶ Zowel in het advies van de Commissie als in de Eindevaluatie wordt geconcludeerd dat een OTS-plus niet wenselijk zou zijn.

Een fundamentele kanttekening die bij dit voorstel is te maken is dat bij de OTS-plus mensenrechten in het geding komen. Op grond van artikel 8 EVRM heeft de staat namelijk de positieve verplichting, wanneer zij ingrijpt in het familieleven van ouders en kind, het gezin te herenigen. Uit jurisprudentie van het EHRM blijkt dat strenger op deze herenigingsdoelstelling wordt getoetst en daarbij de procedure vanaf het begin van de uithuisplaatsing wordt meegenomen.⁷ Er moeten dus serieuze inspanningen zijn geleverd de thuissituatie te verbeteren en terugplaatsing mogelijk te maken.⁸ Het is zeer de vraag of de OTS-plus maatregel, waarbij niet duidelijk is of serieuze inspanningen wel zijn geleverd, deze procedurele toets van het EHRM doorstaat.

Tevens volgt uit artikel 6 EVRM het beginsel dat ouders en kinderen toegang tot de rechter moeten hebben in het geval van ingrijpende beslissingen. Daarnaast volgt uit artikel 6 EVRM het beginsel van 'equality of arms'. Het is de vraag of de rechtspositie van ouders tegenover de staat wordt verbeterd als een ondertoezichtstelling tot de meerderjarigheid kan worden uitgesproken. Voor ouders valt dan namelijk het jaarlijkse toetsmoment van de ondertoezichtstelling weg. Ook zijn ouders en kind daarna volledig afhankelijk van de inspanningen van de GI. De GI is dan namelijk verantwoordelijk voor het bevorderen van contact en omgang en het welzijn en de veiligheid van het kind. Gezien de afhankelijkheid van ouders van de GI en de waarborgen die volgen uit artikel 6 EVRM, zou de OTS-plus dan ook jaarlijks door de *rechter* getoetst moeten worden. De regeling voorzien in concept artikel 1:300, op grond waarvan de GI jaarlijks een evaluatieverslag aan de Raad voor de Kinderbescherming stuurt, voldoet hier zeker niet aan, omdat het geen rechterlijke toets omvat.

Concluderend is het dus noodzakelijk dat het conceptwetsvoorstel met betrekking tot het OTS-plus voorstel wordt aangepast. Dit op grond van conclusies uit eerdere onderzoeken en mensenrechten die in het geding komen. Aanbeveling is daarbij dat het voorstel van de Commissie daarbij daadwerkelijk gevolgd wordt.

⁶ M.R. Bruning, K.A.M. van der Zon, D.J.H. Smeets en H.J. van Boven, *Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 290-291; Adviescommissie rechtsbescherming en rechtsstatelijkheid (Commissie Van Dooijeweert), *Kinderen en ouders met recht goed beschermd*, Den Haag 2024, p. 71.

⁷ Zie hierbij bijvoorbeeld EHRM 10 september 2019, appl. nr. 37283/13 (*Strand Lobben t. Noorwegen*); EHRM 22 december 2020, appl. nr. 64639/16 (*M. L. t. Noorwegen*).

⁸ M.R. Bruning & K.A.M. van der Zon, 'Uithuisplaatsing van kinderen: Europese controverse en de rol van het EHRM', *NJCM* 2022/1, afl. 1, p. 20.